

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ МӘДЕНИЕТ ЖӘНЕ СПОРТ МИНИСТРЛІГІ
МИНИСТЕРСТВО КУЛЬТУРЫ И СПОРТА РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
MINISTRY OF CULTURE AND SPORTS OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

«ТАҢБАЛЫ» МЕМЛЕКЕТТІК ТАРИХИ-МӘДЕНИ ЖӘНЕ ТАБИҒИ ҚОРЫҚ МУЗЕЙІ
ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ИСТОРИКО-КУЛЬТУРНЫЙ И ПРИРОДНЫЙ ЗАПОВЕДНИК-МУЗЕЙ «ТАҢБАЛЫ»
STATE HISTORICAL, CULTURAL AND NATURE RESERVE-MUSEUM «TANBALY»

М.О. ӘМІРҒАЛИЕВ, Б.А. ЖЕЛЕЗНЯКОВ, Л. ХЕРМАНН, Р.К. ШАРИПОВ

М.О. АМИРГАЛИЕВ, Б.А. ЖЕЛЕЗНЯКОВ, Л. ХЕРМАНН, Р.К. ШАРИПОВ

М.О. AMIRGALIYEV, B.A. ZHELEZNYAKOV, L. HERMANN, R.K. SHARIPOV

ЖЕТІСУДЫҢ ЖАРТАС ӨНЕРІ

НАСКАЛЬНОЕ ИСКУССТВО ЖЕТЫСУ

ROCK ART OF ZHETYSU

*Жартас суреттері – қазақ халқының ғана емес,
бүкіл адамзаттың баға жетпес мұрасы*

Әмірғалиев М.О., Железняков Б.А., Херманн Л., Шарипов Р.К.

ЖЕТІСУДЫҢ ЖАРТАС ӨНЕРІ. /Қорық-музей «Таңбалы».- Алматы: «Жамбыл». 2019. - 280 б. Қазақ, орыс, ағылшын тілінде.

«Жетісудың жартас өнері» монографиялық басылымы «Таңбалы» қорық-музейі қызметкерлерінің көп жылғы ізденісті еңбегі мен шетел expertі Л.Херманмен бірлесіп жүргізген зерттеулері, сонымен қатар зерттеу жұмыстарына ат салысқан басқа да ғалымдардың еңбектерінен тұрады.

Әлемдік туристердің қызығушылығын тудыратын мәдени ландшафттардың негізін-петроглифтер құрайды. Бұл басылымда тарихи мұраларымызды бүгінгі және болашақ ұрпақтың қорғап, әрі қарай дамытуына баса назар аударылды. Тарихи маңызы бар жүздеген ескерткіштердің сақталу деңгейін түсірілген суреттер арқылы саралауға болады. Бұл кітап негізінен ғадымдар мен тарихи мұраларды сақтау ісіне қызығушылығы басым тұлғалар үшін ғана емес, сондай-ақ қалың оқырмандар мен туристерге кеңінен насихаттауға арналған.

Амиргалиев М.О., Железняков Б.А., Херманн Л., Шарипов Р.К.

НАСКАЛЬНОЕ ИСКУССТВО ЖЕТЫСУ. Заповедник-музей «Таңбалы».- Алматы: «Жамбыл». 2019. - 280 с. На казахском, русском и английском языках.

Монографическое издание «Наскальное искусство Жетысу», является плодом многолетней исследовательской деятельности сотрудников заповедника-музея «Таңбалы», а также совместных исследований с зарубежным экспертом Л. Херманном. А также предварительного осмысления материала в том числе на основе трудов учителей.

Петроглифы составляют основу национальных культурных ландшафтов, что привлекает туристов со всего мира. Данная книга предназначена не только для ученых и официальных лиц, заинтересованных в сохранении культурного наследия, но и для более широкого круга читателей, в том числе и для широкой популяризации среди массового туриста.

Amirgaliyev M.O., Zheleznyakov B.A., Hermann L., Sharipov R.

ROCK ART OF ZHETYSU. /Reserve-Museum «Tanbaly». - Almaty: «Zhambyl» 2019. - 280 p. In Kazakh, Russian and English languages.

The monographic edition «The Rock Art of Zhetysu,» is the result of many years of research activities of the employees of the reserve-museum Tanbaly,» as well as joint research with the foreign expert L. Hermann and preliminary reflection of the material.

Petroglyphs form the basis of national cultural landscapes, which attracts tourists from all over the world. This book is intended not only for scientists and officials interested in the preservation of cultural heritage, but also for a wider range of readers, including for wide popularization among the mass tourist.

Абай Сәдуақасұлы – кітапті шығару идеясының авторы, 2015-2018 жылдардағы «Таңбалы» қорық-музейінің директоры

Абай Садуакасулы – автор идеи этой книги, директор заповедника-музея «Танбалы» (2015-2018 гг.)

Abai Saduakasuly – the author of idea of this book, Director of «Tanbaly» Reserve-Museum (2015-2018)

Әмірғалиев Мадияр Орынтайұлы – «Таңбалы» қорық-музейінің директоры, жобаның үйлестірушісі

Амиргалиев Мадияр Орынтаевич – директор заповедника-музея «Танбалы», менеджер проекта

Amirgaliyev Madyar Oryntaiuly – Director of the Reserve-Museum «Tanbaly», projekt manager

Железняков Борис Анатольевич – археолог, Жетісу жартас өнері ескерткіштерінің зерттеушісі, «Таңбалы» қорық-музейінің аға ғылыми қызметкері

Железняков Борис Анатольевич – археолог, исследователь памятников наскального искусства Жетысу, Старший научный сотрудник музей-заповедника «Танбалы»

Zheleznyakov Boris Anatolyevich – archaeologist, researcher of rock art sites of Zhetysu,

Абай Сәдуақасұлы – кітапті шығару идеясының авторы, 2015-2018 жылдардағы «Таңбалы» қорық-музейінің директоры

Абай Садуакасулы – автор идеи этой книги, директор заповедника-музея «Танбалы» (2015-2018 гг.)

Abai Saduakasuly – the author of idea of this book, Director of «Tanbaly» Reserve-Museum (2015-2018)

Әмірғалиев Мадияр Орынтайұлы – «Таңбалы» қорық-музейінің директоры, жобаның үйлестірушісі

Амиргалиев Мадияр Орынтаевич – директор заповедника-музея «Танбалы», менеджер проекта

Amirgaliyev Madyar Oryntaiuly – Director of the Reserve-Museum «Tanbaly», projekt manager

Железняков Борис Анатольевич – археолог, Жетісу жартас өнері ескерткіштерінің зерттеушісі, «Таңбалы» қорық-музейінің аға ғылыми қызметкері

Железняков Борис Анатольевич – археолог, исследователь памятников наскального искусства Жетысу, Старший научный сотрудник музей-заповедника «Танбалы»

Zheleznyakov Boris Anatolyevich – archaeologist, researcher of rock art sites of Zhetysu, Senior research associate museum reserve «Tanbaly»

Херманн Люк (Бельгия) – Орталық Азия жартас суреттері өнерінің зерттеушісі

Херманн Люк (Бельгия) – исследователь наскального искусства Центральной Азии

Hermann Luc (Belgium) – the researcher of Rock Aart of Central Asia

Шарипов Ринат Қалимолдаұлы – Жартас өнерінің зерттеушісі, «Таңбалы» қорық-музейінің ғылыми-зерттеу бөлімінің басшысы

Шарипов Ринат Калимолдаулы – исследователь памятников наскального искусства, заведующий научно-исследовательским отделом заповедника-музея «Танбалы»

Sharipov Rinat Kalimoldauuly – researcher of rock art sites, head of research department of the Reserve-Museum «Tanbaly»

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ МӘДЕНИЕТ ЖӘНЕ СПОРТ МИНИСТРЛІГІ
МИНИСТЕРСТВО КУЛЬТУРЫ И СПОРТА РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
MINISTRY OF CULTURE AND SPORTS OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

«ТАҢБАЛЫ» МЕМЛЕКЕТТІК ТАРИХИ-МӘДЕНИ ЖӘНЕ ТАБИҒИ ҚОРЫҚ МУЗЕЙІ
ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ИСТОРИКО-КУЛЬТУРНЫЙ И ПРИРОДНЫЙ ЗАПОВЕДНИК-МУЗЕЙ «ТАНБАЛЫ»
STATE HISTORICAL, CULTURAL AND NATURE RESERVE-MUSEUM «TANBALY»

ЖЕТІСУ ЖАРТАС ӨНЕРІ

НАСКАЛЬНОЕ ИСКУССТВО ЖЕТЫСУ

ROCK ART OF ZHETYSU

Авторлар:

Мадияр Әміргалиев
Борис Железняков
Люк Херманн
Ринат Шарипов

Фотосуретші:

Б.А. Железняков,
Л. Херманн,
Ринат Шарипов
А.Б. Жданко

Аудармашылар:

С. Б. Кемелбаев
Қ. Нұрмақсұтов

Ответственный редактор:

ҚР ҰҒА академигі,
т.ғ.д. Б.А. Байтанаев

Рецензенттер:

т.ғ.к. В.А. Новоженов
т.ғ.к. А.А. Нұржанов

Корректор:

Г. Асқарова
Ж. Тоқтасынов

Дизайнер:

С. Табалдинова

«Таңбалы» қорық-музейі компьютерлік орталығында терілген.

Тел: 8(72770) 3-07-32.

Факс: 8(72770) 3-07-32

Сайт: WWW. tamgaly.kz.

Элект.пошта: tamgaly@mail.ru

Теруге 12.10.2019. «Жамбыл» баспасының компьютерлік орталығында беттелді.

Басуға қол қойылды 11.11.2019.

Қалыбы 60x90¹/₈. Қаріп түрі «KZArial».

Көлемі 17,5 ш.б.т. Борлы қағаз.

Офсеттік басылыс. Таралымы 600 дана.

Тапсырыс №

Авторы:

Мадияр Амиргалиев
Борис Железняков
Люк Херманн
Ринат Шарипов

Фотографии:

Б.А. Железняков,
Л. Херманн
Ринат Шарипов
А.Б. Жданко

Переводчики:

С. Б. Кемельбаев
Қ. Нұрмақсұтов

Ответственный редактор:

академик НАН РК,
д.и.н. Б.А. Байтанаев

Рецензенты:

к.и.н. В.А. Новоженов
к.и.н. А.А. Нуржанов

Корректоры:

Г. Асқарова
Ж. Тоқтасынов

Дизайнер:

С. Табалдинова

Набран в компьютерном центре музея-заповедника «Таңбалы».

Тел: 8(72770) 3-07-32. Факс: 8(72770) 3-07-32

Сайт: WWW. tamgaly.kz.

Элект.пошта: tamgaly@mail.ru

Сдан в набор 12.10.2019.

Компьютерная верска издательства «Жамбыл».

Подписано в печать 11.11.2019.

Формат 60x90¹/₈. Гарнитура «KZArial».

Объем 17,5 п.л. Мелованная бумага.

Офсетная печать. Тираж 600 экз.

Заказ: №

Authors:

Amirgaliyev Madyar
Zheleznyakov Boris
Hermann Luc
Rinat Sharipov

Photographers:

Zheleznyakov Boris
Hermann Luc
Rinat Sharipov
A.B.Zhdanko

The translator:

S.B. Kemelmayev
K. Nurmaksutov

Responsible editor:

Academician NAS RK,
Doctor of History B.A. Baitanayev

Reviewers:

Candidate of History V.A. Novozhenov
Candidate of History A.A. Nurzhanov

Proofreader:

G. Askarova

ZH. Toktassynov

Designer:

Tabaldinova S.

The type-setting in the computer center of the Reserve-Museum "Tanbaly".

Tel: 8(72770) 3-07-32. Fax: 8(72770) 3-07-32

WWW. tamgaly.kz.

Mail: tamgaly@mail.ru

Hanging over to typography: 12.11.2019.

Signed into printing: 11.12.2019.

Computer layout publishing house «Zhambyl»

Format: 60x90¹/₈. Font: «KZArial».

Volume: 17,5 p.l. Offset printing

Circulation: 600

Zakaz:

